

BERZA ELEKTRIČNE ENERGIJE d.o.o.

Izvještaj o poslovanju za 2020. godinu

Izvještaj o poslovanju za 2020. godinu

MATERIJAL ZA SJEDNICU ODBORA DIREKTORA

Marko Popović
3/25/2021
Podgorica

Sadržaj

1. UVOD	1
2. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ	1
2.1. NABAVKA OSNOVNIH SREDSTAVA U 2020. GODINI	1
2.2. OSTVARENI RASHODI U 2020. GODINI	1
2.3. OSTVARENI PRIHODI U 2020. GODINI	5
3. FINANSIJSKI ISKAZI ZA 2020. GODINU	7
4. REZIME	10

1. Uvod

U skladu sa članom 31 stav 9 Statuta Berze električne energije zaposleni u Društvu su u obavezi da sačine Izveštaj o poslovanju. Cilj ovog izveštaja je da se prikaže finansijsko poslovanje društva u 2020. godini. U Izveštaju o poslovanju za 2020. godinu su predstavljeni ostvareni rashodi i prihodi.

2. Finansijski izvještaj

2.1. Nabavka osnovnih sredstava u 2020. godini

U toku 2020. godine nije bilo nabavke osnovnih sredstava. U sledećoj tabeli prikazane su planirane investicije koje nisu ostvarene zbog nedostatka sredstava:

Osnovna sredstva	Budžet	Investicije	Razlika	%
Naknada za implementaciju DAM	239,000	0	239,000	
Naknada za implementaciju C&S	100,000	0	100,000	
Nabavka softvera za kliring	20,000	0	20,000	
Nabavka računara	5,400	0	5,400	
CAPEX održavanje	12,486	0	12,486	
Ukupno	376,866	0	376,866	

2.2. Ostvareni rashodi u 2020. godini

Poslovni rashodi Berze električne energije za 2020. godinu iznosili su **228,542 €**. U tabeli ispod je dat sintetički prikaz poslovnih rashoda i iznosa predviđenih budžetom za 2020. godinu:

Poslovni rashodi	Budžet	Troškovi	Razlika	%
Troškovi materijala	2,150	611	1,539	28%
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	197,806	172,965	24,841	87%
Troškovi proizvodnih usluga	66,450	21,304	45,146	32%
Troškovi amortizacije i rezervisanja	41,779	5,845	35,934	14%
Nematerijalni troškovi	19,228	27,817	(8,589)	145%
Ostali rashodi		1	(1)	
Ukupno	327,413	228,542	98,871	70%

U narednim tabelama prikazana je analitika grupa poslovnih rashoda:

- **Troškovi materijala**

Troškovi materijala	Budžet	Troškovi	Razlika	%
Troškovi potrošnog materijala	900	209	691	23%
Troškovi električne energije, vode i kanalizacije	1,250	402	848	32%
Ukupno	2,150	611	1,539	28%

- **Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi**

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	Budžet	Troškovi	Razlika	%
Troškovi zarada i naknada zarada	183,156	170,449	12,707	93%
Troškovi službenih putovanja	12,000	970	11,030	8%
Troškovi za projekat TRINITY	0	919	(919)	
Troškovi higijenskog održavanja	2,000	593	1,407	30%
Troškovi taksi usluga	150	34	116	23%
Troškovi sindikata	500	0	500	0%
Ukupno	197,806	172,965	24,841	87%

- **Troškovi zarada i naknada zarada** su iznosili 170,449 €. Ukupan iznos neto zarada iznosio je 96,199 €, ostala lična primanja 9,240 €, a doprinosi na teret zaposlenog i poslodavca zajedno sa porezima i prirezima iznosili su 65,010 €. U Berzi je do novembra 2020. godine bilo 8 zaposlenih, a nakon ostavke izvršnog direktora 7 zaposlenih po ugovoru o radu. Zaposlenima su u toku 2020. godine isplaćene zimnice za 2019. i 2020. godinu u bruto iznosu od po 4,617 €.
- **Troškovi službenih putovanja** su iznosili 970 €. Ova stavka se odnosila na troškove dnevnica, troškove prevoza i smještaja u zemlji i inostranstvu. Troškovi su se odnosili na KEP radionicu (839 €) i međugradska putovanja prilikom radnih posjeta (131 €).
- **Troškovi za projekat TRINITY¹** su iznosili 919 €. Troškovi su se odnosili na troškove službenih putovanja kako bi zaposleni bili u mogućnosti da prisustvuju radnim grupama konzorcijuma. Budžetom nisu predviđena ova sredstva, jer se finansiranje vrši iz granta Evropske Komisije koju je Društvo dobilo po osnovu pokriva troškova učešća u ovom projektu. Isti iznos nalazi se i na prihodnoj strani bilansa društva, jer Društvo može da prihoduje samo sredstva u iznosu opravdanih troškova, a ostatak primljenih sredstava se nalazi u bilansu stanja na Dugoročnim odloženim prihodima i primljenim donacijama.
- **Troškovi usluga higijenskog održavanja** u iznosu od 593 €. Navedeni trošak se odnosi na čišćenje i održavanje prethodnog poslovnog prostora u prvih tri mjeseca 2020. godine.

¹ TRansmission system enhancement of regioNal borders by means of IntellIgenT market technology

- **Troškovi proizvodnih usluga**

Troškovi proizvodnih usluga	Budžet	Troškovi	Razlika	%
Troškovi zakupa poslovnog prostora	25,000	17,072	7,928	68%
Troškovi zakupa softvera za dugoročno tržište	0	3,000	(3,000)	
Troškovi parkinga	1,200	850	350	71%
Trošak poštanskih usluga	200	10	190	5%
Troškovi tunela	550	372	178	68%
Troškovi godišnjeg održavanja DAM softvera	37,500	0	37,500	0%
Troškovi propagandnog materijala	2,000	0	2,000	0%
Ukupno	66,450	21,304	45,146	32%

- **Troškovi zakupa poslovnog prostora** iznosili su 17,072 €. Društvo od 01.04.2020 godine posluje na novoj adresi u okviru zgrade NDC-a Elektroprenosnog sistema Crne Gore. Mjesečni bruto iznos zakupa novog poslovnog prostora iznosi 1,600.00 €.
- **Troškovi zakupa softvera za dugoročno tržište** su iznosili 3,000 €. Zakup softvera u periodu od godinu dana iznosi 10,000 € od čega 3,000 € čini naknada za implementaciju. Zakupom će se omogućiti razvoj sopstvenog softvera ,koji bi se zasnivao na praksi stečenoj kroz korišćenje iznajmljenog softvera, adaptiran shodno nacionalnim potrebama. Ovaj softver bi poslužio kao dobar osnov za dalje razvijanje drugih vidova tržišta u Crnoj Gori gdje se prvenstveno misli na module koji bi mogli da pomognu u realizacijama aukcija za garancije porijekla i plasman energije iz OIE, kao i temelj za potencijalno lansiranje lokalne OTC platforme.
- **Troškovi godišnjeg održavanja DAM softvera** su predviđeni u iznosu od 37,500 €, jer se predviđalo Poslovnim planom za 2020. godinu da će dan unaprijed tržište krenuti sa radom u poslednjem kvartalu 2020. godine. Obzirom da nije pokrenuto DAM tržište ovaj trošak nije ostvaren u toku 2020. godine.

- **Troškovi amortizacije** iznosili su 5,845 €. Ovi troškovi su se odnosili na amortizaciju materijalnih sredstava (računarska oprema, štampači, kancelarijski namještaj, telefonska centrala), i nematerijalnih sredstava (softver) u 2020. godini. U sledećoj tabeli prikazan je iznos troška amortizacije za svaku vrstu osnovnih sredstava nabavljenih u prethodnom periodu:

Amortizacija 2020			
Opis	Procenat	Nabavna vrijednost	Amortizacija
Kancelarijski namještaj	15%	12,268	1,840
Telefonska oprema	25%	1,393	348
Računarska oprema	30%	10,459	3,138
Štampači	20%	1,439	288
Softver za računovodstvo	30%	769	231
Ukupno		26,328	5,845

- **Nematerijalni troškovi**

Nematerijalni troškovi	Budžet	Troškovi	Razlika	%
Troškovi telekomunikacionih usluga	3,000	510	2,490	17%
Troškovi obuke, školarine, savjetovanja	3,000	350	2,650	12%
Troškovi zakupa i održavanja računovodstvenog softvera	500	184	316	37%
Troškovi za domen web stranice i mail adrese društva	1,000	174	826	17%
Troškovi reprezentacije	2,500	195	2,305	8%
Troškovi platnog prometa, taksi i ostalih naknada	2,500	795	1,705	32%
Troškovi komunalnih usluga	528	130	398	25%
Troškovi konsultantskih usluga	0	25,000	(25,000)	
Ostale neproizvodne usluge	0	480	(480)	
Troškovi revizije	2,000	0	2,000	0%
Troškovi licence za Windows	400	0	400	0%
Troškovi licence za MS Office	1,500	0	1,500	0%
Troškovi razvoja web sajta	1,000	0	1,000	0%
Troškovi premije osiguranja	300	0	300	0%
Troškovi advokatskih usluga	1,000	0	1,000	0%
Ukupno	19,228	27,817	(8,589)	145%

- **Troškovi telekomunikacionih usluga** su iznosili 510 €. Trošak se odnosi na telefonske i internet usluge u prethodnom poslovnom prostoru. Ugovor ističe u maju 2021. godine, a fiksni mjesečni trošak nakon promjene prostora iznosi 42 €.
- **Troškovi obuke, školarine, savjetovanja** iznose 350 €. U 2020. godini sredstva su iskorišćena za sledeće obuke zaposlenih: usavršavanje engleskog jezika (200 €) i polaganje ispita za licencu ovlašćenog računovođe (150 €). Budžetom je bio predviđen iznos od 3,000 €, međutim, zbog loše finansijske situacije troškovi su značajno redukovani.
- **Troškovi reprezentacije** za 2020. godinu je iznosio 195 €. Ovaj trošak se sastojao od troškova reprezentacije u sopstvenim prostorijama (24 €) i troškova reprezentacije u zemlji (171 €).
- **Troškovi platnog prometa, taksi i ostalih naknada** su iznosili 795 €. Troškovi platnog prometa iznosili su 477 €, a troškovi taksi 318 €.
- **Troškovi komunalnih usluga** su iznosili 130 €. Ovi troškovi su se odnosili na troškove za odvoz i deponovanje smeća (45 €) i mjesečnu obaveza za održavanje ulaza (85 €) za prethodni poslovni prostor.
- **Troškovi konsultantskih usluga** su iznosili 25,000 €. Navedeni trošak nije predviđen budžetom. Berza električne energije je u 2020. godini, na inicijativu osnivača, angažovala konsultantsku kuću Deloitte d.o.o. Beograd sa ciljem da

izradi dva dokumenta koja će biti od pomoći prilikom odlučivanja da li ući u strateško partnerstvo sa Nord Pool Consulting. Dokumenta koja je Deloitte u skladu sa ugovorom obezbijedio su „Izveštaj o analizi poslovnog plana Berze električne energije d.o.o. Podgorica” i „Mišljenje o finansijskoj pravičnosti ponude za strateško partnerstvo društva Nord Pool Consulting AS, Norveška, a iz perspektive osnivača i trenutnih vlasnika društva Berza električne energije d.o.o. Podgorica”.

- **Ostale neproizvodne usluge** su iznosile 480 € i odnose se na trošak seljenja iz jednog poslovnog prostora u drugi. Navedeni trošak nije predviđen budžetom iz razloga što u trenutku formiranja budžeta nije bilo izvjesno da će Društvo mijenjati poslovni prostor.

2.3. Ostvareni prihodi u 2020. godini

U 2020. godini BELEN je ostvario poslovne prihode u iznosu od **63,528 €**.

Prihodi	Budžet	Prihodi	Razlika	%
Prihodi od registracije na berzanskom tržištu	40,000	60,000	20,000	150%
Prihodi od godišnjih članarina	12,000	863	(11,137)	7%
Prihodi od organizovanja postupka nadmetanja za dugoročni profil energije	0	1,727	1,727	
Prihodi od primljenih donacija (TRINITY)	0	919	919	
Ostali prihodi	0	19	19	
Godišnje tehničke naknade DAM	5,000	0	(5,000)	0%
Nabavka gubitaka na DAM	2,208	0	(2,208)	0%
Plasman OIE	17,664	0	(17,664)	0%
Trgovina na DAM	10,598	0	(10,598)	0%
Ukupno	87,470	63,528	(23,942)	73%

- **Prihodi od registracije na berzanskom tržištu** su iznosili **60,000 €**. Uzimajući u obzir izmjene Zakona o energetici koje su prepoznale berzansko tržište, pred Berzom se prepoznao zadatak donošenja pravila, procedura i postupaka neophodnih za pokretanje berzanskog tržišta. Jedan od osnovnih preduslova ulaska i aktivnosti na berzanskom tržištu su registracija i učlanjenje. U toku 2020. godine registrovali su se EPCG, CGES, COTEE i CEDIS. Naknada za registraciju na berzanskom tržištu iznosi 15,000.00 €.
- **Prihodi od godišnjih članarina** su iznosili **863 €**. U skladu sa usvojenim pravilima Berze električne energije, ukoliko učesnici žele da učestvuju na berzanskom tržištu u obavezi su da plaćaju naknadu za godišnju članarinu. Godišnja članarina iznosi 12,000.00 €, a u slučaju da učesnik želi da se promotivno učlani na višegodišnji period dobija popust jer uplaćuje kompletan iznos članarine unaprijed. EPCG je krajem 2020. godine uplatio trogodišnju članarinu u iznosu od 30,000.00 €, CEDIS dvogodišnju članarinu u iznosu od 22,000.00 €, a CGES jednogodišnju članarinu u iznosu od 12,000.00 €. U skladu sa računovodstvenim standardima za 2020. godinu je uzet prihod od članarine koji je ostvaren u toku 2020. godine, a ostatak uplaćenih sredstava se nalazi na PVR.

- **Prihodi od organizovanja postupka nadmetanja za dugoročni profil energije** su iznosili **1,727 €**. Berza naplaćuje naknadu za održavanje postupka nadmetanja za dugoročni profil energije za nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka u prenosnom i distributivnom sistemu. Naknada se naplaćuje kupcu i prodavcu 0.10 €/MWh trgovane energije. U toku 2020. godine je organizovano jedno nadmetanje za pokrivanje gubitaka u prenosnom sistemu. Trgovana količina energije je iznosila 8,636 MWh.
- **Prihodi od primljenih donacija (TRINITY)** su iznosili **919 €**. U 2019. godini BELEN je postao član TRINITY konzorcijuma u okviru projekta Horizon 2020. Na osnovu ovog projekta BELEN ima mogućnost da opravda troškove u maksimalnom iznosu od 182,956 € za 4 godine koliko traje projekat, a u njemu će se podrazumijevati aktivnosti BELEN na simulacijama unutar dnevnog prekograničnog tržišta po principu export/import zona sa SEEPEXom koji je glavni koordinator radne grupe ovoga projekta. Aktivnosti vezane za ovaj radni paket počće u 2021. godini.
- **Ostali prihodi** su iznosili **19 €** i odnose se na prihode od kamata i naknade za pristup informacijama.
- Prihodi koji su vezani za tržište dan-unaprijed nisu mogli biti ostvareni obzirom da u toku 2020. godine nije pokrenuto navedeno tržište.

3. Finansijski iskazi za 2020. godinu

- Bilans uspjeha za 2020. godinu

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redn i broj	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
60 i 61	1. Prihodi od prodaje - neto prihod	201		62.590	
	4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)	204		929	3.196
64 i 65	a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	205		929	3.196
	5. Troškovi poslovanja (209+210)	208		55.206	37.453
50 i 51	a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	209		611	1.884
53, 54 i 55	b) Ostali troškovi poslovanja (amortizacija, rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	210		54.595	35.569
	6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)	211		173.336	193.722
52 (dio)	a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	212		107.534	126.555
	b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	213		65.802	67.167
52 (dio)	1/ Troškovi poreza	214		14.351	16.975
52 (dio)	2/ Troškovi doprinosa za penzije	215		31.096	30.496
52 (dio)	3/ Troškovi doprinosa	216		20.355	19.696
	I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	221		-165.023	-227.979
	10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite) (227 do 229)	226		9	5
662 (dio), 663 (dio), 664 (dio), 669 (dio)	c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	229		9	5
	II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	241		9	5
	III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	242		-165.014	-227.974
	V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	244		-165.014	-227.974
	14. Poreski rashod perioda (246+247)	245		-151	171
722	2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	247		-151	171
	15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	248		-164.863	-228.145
	IX. Neto sveobuhvatni rezultat (248+259)	260		-164.863	-228.145

- Bilans stanja za 2020. godinu

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos		
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Krajnje stanje 31.12.2019.	Početno stanje 01.01.2019.
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
	B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	002		10.613	16.458	16.634
01	I NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	003		58	288	519
010	1. Ulaganja u razvoj	004				
011 i 014	2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	005		58	288	519
	II NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	008		10.555	16.170	16.115
023	2. Postrojenja i oprema	010		10.555	16.170	16.115
	D. OBRтна SREDSTVA (026+031+039+043+044)	025		112.469	98.378	8.547
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	031		2.090	9.699	3.950
201, 209(dio)	3. Potraživanja od ostalih povezanih lica	034		2.090		
	4. Ostala potraživanja (036+037+038)	035			9.699	3.950
27	4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost	037			9.199	3.450
21, 22, osim 223	4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	038			500	500
24	IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	043		110.379	88.679	4.597
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	046		123.082	114.836	25.181
	PASIVA					
	A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101		-48.186	26.677	-45.179
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		540.000	450.000	150.000
	VI. NERASPOREDJENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111		-588.186	-423.323	-195.179
350	3. Gubitak ranijih godina	114		423.323	195.178	35.979
351	4. Gubitak tekuće godine	115		164.863	228.145	159.200
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	117				70.000
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	122				70.000
41 bez 414, 415	2. Ostale dugoročne obaveze	124				70.000
498	C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	125		20	171	

Izveštaj o poslovanju za 2020. godinu

495(dio)	D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	126		86.713	87.633	
	E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	127		21.398	355	360
	II KRATKOROČNE OBAVEZE 130 do 137)	129		21.398	355	360
433, 434, 440-449	4. Obaveze prema dobavljačima	133		8.117	355	360
	8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	137		13.281		
47,48 osim 481	8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	140		13.281		
490, 491, 494, 495(dio), 496, 497 i 499	F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	143		63.137		
	G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	144		123.082	114.836	25.181

4. Rezime

Berza električne energije doo je u 2020. godini ostvarila rashode u iznosu od **228,542€** i prihode u iznosu od **63,528€**.

Berza električne energije je u posljednjem kvartalu godine zakupila softver od CROPEX-a čime su se stekli uslovi za pokretanje digitalne platforme za dugoročno tržište. Na taj način se omogućilo Društvu ostvarivanje prihoda neophodnih za plaćanje dospjelih i predstojećih obaveza. Kao dodatan razlog za pokretanje platforme je to što je Zakonom o energetici predviđeno da će se uspostavljanjem berzanskog tržišta električne energije energija za pokrivanje gubitaka u prenosnom/distributivnom sistemu nabavljati na tom tržištu. Krajem 2020. godine su takođe angažovani programeri koji će do kraja Q2 2021. napraviti digitalnu platformu za dugoročno tržište koja će biti u vlasništvu Berze. Na taj način će se ostvariti značajna ušteda, jer Berza neće biti u obavezi da više zakupljuje softver. Nakon pokretanja platforme registrovala su se četiri učesnika (EPCG, CGES, COTEE i CEDIS) i svi sem COTEE su uplatili godišnje članarine.

Obzirom da je Nord Pool u toku 2020. godine, nakon promjene vlasničke strukture u tom Društvu, odustao od pregovora koji su se odnosili na strateško partnerstvo sa Berzom, kao i nedostatak interesovanja od drugih provajdera za sklapanje strateškog partnerstva u ovoj fazi, neophodno je promijeniti pristup i fokusirati se na komercijalni zakup softvera za trgovinu na dan-unaprijed tržištu kao jedini način kojim bi se u Zakonom predviđenom roku mogao pokrenuti taj vid tržišta u Crnoj Gori. Imajući u vidu činjenicu da je BELEN osnovan upravo zbog pokretanja tržišta dan-unaprijed i uparivanja crnogorskog tržišta sa internim tržištem Evrope, što je nemoguće bez aktivnog dan-unaprijed tržišta, ovaj zadatak dobija na dodatnoj težini.

U toku 2020. godine Berza je dokapitalizovana u iznosu od 90,000 € (tri osnivača po 30,000 €) i kapital na kraju 2020. godine iznosi 540,000 €. Dalje aktivnosti Berze uveliko će zavisiti od finansijskih sredstava neophodnih za implementaciju, tj. od dokapitalizacije osnivača, kao i obuke zaposlenih koji će raditi na operativnom nivou i njihove pripreme za operativne izazove sa kojima će se berza susresti. Usled navedenih pomjeranja faza implementacije dan-unaprijed tržišta je pomjerena za Q2 2022. godine. Analiza petogodišnjeg rada Berze bazirana na biznis planu, ukazuje da ova priča ima više nego solidnu perspektivu i da se realno može očekivati stabilno funkcionisanje koje bi nakon izvjesnog vremena bilo samoodrživo.

Za COTEE

Za CGES

Za EPCG